

Czarnoskórzy w zoo-parkach Europy i USA

27 czerwca 2018

Dopiero w latach 1935-1936 w Europie zlikwidowano ostatnie klatki z murzynami w ogrodach zoologicznych – w Bazylei i Turynie. Wcześniej biali ludzie chętnie chodzili aby popatrzeć na czarnych w niewoli (jak również na Indian i Eskimosów).

Czarnoskórych do Europy sprowadzano w XVI wieku jako egzotyczne gatunki, na przykład jako zwierzęta z nowo odkrytych ziem, porównywanych do szympansów, łam lub papug. Przed XIX w. czarni żyli głównie na dworach bogatych ludzi – analfabeci prości ludzie nie mogli na nich popatrzeć nawet w książkach.

Wszystko zmieniło się wraz z epoką modernizmu – kiedy znaczna część Europejczyków nie tylko nauczyła się czytać, ale też wyemancypowała do takiego stopnia, że zażądała takich samych uciech jak burżuazja i arystokracja. To życzenie białego prostego ludu zbiegło się z powszechnym otwarciem zoo-parków na terytoria kontynentu, czyli w przybliżeniu od lat 80. XIX wieku.

Następnie ogrody zoologiczne zaczęły być wypełniane egzotycznymi zwierzętami z kolonii. Wśród nich byli Murzyni, których eugenika tych czasów również zaliczała do przedstawicieli najprostszej fauny.

Jakby to uświadomić obecnym europejskim tolerancyjnym liberałom, że ich dziadkowie a nawet ojcowie chętnie robili kasę na eugenicie: tak, ostatni Murzyn zniknął z europejskiego zoo dopiero w 1935 roku z Bazylei a w 1936 roku z Turynu. Ale ostatnia „tymczasowa ekspozycja” z Czarnymi była w 1958 roku w Brukseli na Expo, gdzie Belgowie pokazywali „wioskę kongijską z mieszkańcami”.

Usprawiedliwieniem dla Europejczyków może być fakt, że wielu białych do początku XX wieku nie rozumiało czym Murzyn różni się od małpy. Znany jest przypadek, kiedy Bismarck przybył do Berlińskiego zoo aby popatrzeć na czarnego mężczyznę umieszczonego w klatce z gorylem: Bismarck poprosił dozorcę aby ten pokazał – gdzie w tej klatce jest człowiek.

Na początku XX wieku Murzyni przebywali w ogrodach w Bazylei i Berlinie, Antwerpii i Londynie, a nawet przedstawiciele ludzkości byli wystawieni dla zabawy publiczności w Warszawie. Wiadomo, że w londyńskim zoo w 1902 roku około 800 tysięcy osób oglądało klatkę z Czarnymi. W sumie co najmniej 15 miast europejskich pokazywało Murzynów w niewoli.

Najczęściej zoo w klatkach umieszczało tzw. „etnograficzne wioski” – kiedy w wolierach umieszczano naraz kilka czarnych rodzin. Nosili oni tam ubrania narodowe i prowadzili tradycyjny tryb życia – coś kopali prymitywnymi narzędziami, pletli maty, przygotowywali pożywienie na ogniu.

Z reguły Murzyni nie żyli długo w warunkach europejskich zim. Wiadomo na przykład, że w zoo w Hamburgu od 1908 do 1912 roku 27 Murzynów zmarło w niewoli.

Murzynów w tym czasie trzymano nawet w amerykańskich ogrodach zoologicznych, pomimo tego, że biali żyli tam razem z nimi ponad 200 lat. W niewoli umieszczano tam Pigmejów, których amerykańscy uczeni uważali za pół małpy, i na niższym stopniu rozwoju od „zwyczajnych” czarnych. Jednocześnie takie poglądy opierały się na darwinizmie. Na przykład amerykańscy naukowcy Branford i Blum pisali wtedy: „Dobór naturalny, jeżeli nie czynić mu przeszkód, zakończyłby się procesem wymarcia. Gdyby nie instytut niewolnictwa, podtrzymujący i chroniący czarnoskórych, musieliby oni konkurować z białymi w walce o przetrwanie. Większe przystosowanie białych w tym współzawodnictwie było oczywiste. Zniknięcie czarnoskórych jako rasy byłoby tylko kwestią czasu”.

Zachowały się notatki o pigmeju Ota Benga. Po raz pierwszy razem z innymi Pigmejami Ota pokazano jako „typowego dzikusa” w skrzydle antropologicznym wystawy światowej w 1904 roku w St. Louis. Pigmejów w czasie ich pobytu w Ameryce badali uczeni, porównując „barbarzyńskie rasy” z intelektualnie zacofanymi europidami poprzez testy na rozwój umysłowy, reakcje na ból i temu podobne. Antropo-miercy i psycho-miercy doszli do wniosku, że po testach na intelekt, Pigmejów można porównać do „umysłowo zacofanych ludzi, którzy tracą na testach ogromną ilość czasu i dopuszczają mnóstwo głupich błędów”. Wielu darwinistów przypisywało poziom rozwoju pigmejów „bezpośrednio do okresu paleolitu”, a naukowiec Getty znalazł w nich „okrucieństwo prymitywnego człowieka”. Nie wyróżniali się w sporcie. Według Branforda i Bluma „taki haniebnny rekord jak ten, który ustanawiali żalosne dzikusy, nigdy przedtem nie został ustanowiony w historii sportu”.

Pigmeja Otu poproszono o poświęcenie swego czasu w małpiarni. Dostał nawet łuk i strzały i pozwolono mu strzelać „w celu przyciągnięcia publiczności”. Wkrótce Ota zamknięto w klatce – a kiedy mu pozwolono opuścić małpiarnię, „patrzył na niego tłum, a obok stał strażnik”. 9 września 1904 roku zaczęła się kampania reklamowa. Nagłówek w New York Times brzmiał: „Buszmen siedzi w klatce z małpami w Bronx Park”. Dyrektor, doktor Hornedi twierdził, że po prostu zaoferował „ciekawy eksponat” w celu edukacji publiczności:

„[On] ... wyraźnie nie widział różnicy między małym czarnym człowiekiem a dzikim zwierzęciem; po raz pierwszy w amerykańskim zoo człowiek został wystawiony w klatce. Do klatki z Benga wsadzono papugę i orangutana o imieniu Dohong”. Z relacji naocznych świadków wynika, że Ota „jest trochę wyższy od orangutana ... ich głowy są pod wieloma względami, również podobnie się szczerzą gdy są szczęśliwi”.

Z uczciwości należy wspomnieć, że w ogrodach zoologicznych w tym czasie byli nie tylko Czarni, ale również inni prymitywni ludzie – Polinezyjczycy i kanadyjscy Eskimosi, Indianie

Surinamu (słynna wystawa w holenderskim Amsterdamie w 1883 roku), Indianie Patagonii (w Dreźnie). A we Wschodnich Prusach w 1920 w niewoli, we wsi etnograficznej pokazywano ludy nadbałtyckie, które przedstawiano jako „starych Prusów” wykonujących swoje rytuały przed widzami.

Historyk Curt Jonasson wyjaśnia zniknięcie ludzkich zoo nie tylko rozszerzaniem idei równouprawnienia narodów, które szerzyły wtedy Sławni Narodów, ile nastaniem Wielkiego Kryzysu w 1929 roku, kiedy prości ludzie nie mieli pieniędzy na odwiedziny w takich miejscach. A w Niemczech z przyjściem Hitlera – władze wołały znieśli takie „show”.

Tłumaczenie: Treborok

Źródło oryginalne: Kramola.info

Źródło polskie: Treborok.wordpress.com